

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Égész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljai helyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tolnai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeteinek.

A vidéki vivómesterek viszonyairól.*)

Magyarországon a vivómesterség a hálátlan foglalkozások közé tartozik. Roppant sok munkát, egészséggőllő fáradozást követel, s e mellett aránylag kevés jövedelemmel, bizonytalan jövővel van összekötve. S legszomorubb az, hogy nagyon kevés remény van ahhoz, hogy a vivómesterek helyzete egyhamar megváltozzék. A fővárosi vivómestereknek sincs valami rózsás helyzetük, de mégis kedvezőbb körülmények között dolgoznak mint a vidékiek.

Sajnos, hogy bármennyire megvan minden szakember győződve arról, hogy mily égető szükségét képez a vivómesterek viszonyainak rendezése, mégsem történik semmi az ügy érdekében.

Abban az időben, mikor alig volt három-négy vivómesternél több az országban, nagyon természetes, hogy ezek egyesülésére és közös akciókra nem volt szükség. Az egyes iskolák egész önállóan működtek és soha még privát mérkőzésekben sem érintkeztek. Az öreg Keresztessy, Friedrich, Martinengó és Chappon vivómestereknek híres iskoláik voltak s maguk a mesterek is kiváló társadalmi tekintélynek örvendtek. Ma ennek, különösen vidéken majdnem az ellenkezője áll. Amíg a fővárosi vivómesterek nagyobb része közszeretnek és tiszteletnek

örvend, addig vidéken a kifejtendő okoknál fogva a legnagyobb nehézséggel jár egy vivómesterre nézve a közbecsülés megszerzése. Csak úgy burjánzik a sok vivómester a vidéken. Feltűnnek egyes városokban, óriási reklámmal félrevezetik a sport terén teljesen járatlan közönséget, hirdetnek, összeszedik a tandíjakat, s egy jó csomó adósság hátrahagyásával rendesen még a kurzus befejezte előtt eltűnnek. Egy-kétszer még felül a jámbor vidék, de azután megunja a dolgot és jöhet az ország legbecsületesebb vivómestere, annak is hátat fordít.

Nem lehet tehát csodálkozni, hogy az ilyen szélhámoskodások, amelyek lehet, hogy néha csak léha könnyelműségek, — bizony nagyon aláásták a vivómesterek tekintélyét a vidéken. A komoly és szakavatott mestereknek igen hosszú és fáradságos munkájába fog kerülni, míg ezt a tekintélyt és közbecsülést vissza tudják szerezni és megrögzíteni.

Anyagi szempontból vizsgálva a vidéki vivómesterek helyzetét, szintén nem a legkedvezőbb eredményekre jutunk. Ennek az okai már többfélék.

Légouvé Ernő egy ízben a vivásról írván, a többek közt azt mondja: „Minden embernek háromféle dologra van szüksége, ha azt akarja, hogy élete teljes legyen: hivatalos elfoglaltságra, gyöngéd vonzalmakra és sportbeli magánkedvtelésekre. A hivatalos elfoglaltság természetünk tevékenységi és értelmi szükségait elégíti ki, a

*) E figyelemre méltó cikket a „Nemzeti Sport“-ból vettük át. Szerk.

vonzalmak a szív szükségeinek felelnek meg; a sportbeli szórakozások pedig felüldítik a testet és lelket egyaránt.“

A magyar társadalom még nem fejlődött oda, hogy a testgyakorlatok abszolút szükségességét felismerje és azután állandóan kultiválja. Ezt találjuk a vívásnál is, különösen a provinciákon. Nagyon kevesen vívnak, azok is legnagyobb részben párbaj szempontjából tanulnak vívni. A fiatal ember, ha néhány hónapig vívőlecczket vett, azt hiszi, hogy perfekt vívó, neki egyáltalán nincs szüksége a további tanulásra, sőt gyakorlásra sem. Ha azután véletlenül egy kardpárbaja akad és végighúznak rajta, egy adattal hozzájárul a laikus emberek közt nagyon is lábrakapott amaz általános nézet megerősítéséhez, hogy a párbajhoz nem kell vívástanulás, hanem szerencse.

Állandó iskolát ennél fogva igen nehezen tud egy vidéki vívómester teremteni, annál is inkább, mivel a vívási kedvet élesztő versenyek és akadémiák rendezése nem igen áll módjában.

Egy provinciális városban működő vívómesternek egyedüli előnye az lenne, hogy ha a mindent megőrlő konkurencziának nem lenne kitéve. De ezt az előnyt sem élvezhetik a különböző sportegyesületek és az úgynevezett dilettáns vívómesterek miatt.

Kétségtelen dolog, hogy manapság már minden foglalkozás egész embert kíván és ez áll a sporttanításra is. A kinek a vívástanítás nem hivatása, hanem csak mellékesen űzi azt, az nem lehet jó tanító. Azok tehát, akik más polgári foglalkozás mellett, mert kissé tudnak vagy tudtak verekedni, akár ingyen, akár pénzért tanítást vagy művezetést vállalnak, sokkal többet ártnak, mint használnak az ügynek.

A vidéki városokban minden tornatanár egyuttal vívómester is. Azt hiszem nem fog senki sem elfogultsággal vagy kenyéririgységgel vádolni, ha én a tornatanárok vívástanítására nézve ama meggyőződésnek adok kifejezést, hogy többet ártnak a vívás ügyének, mint használnak. Azért mondom, hogy általában véve, mert a tornatanárok közt is van nem egy, aki igen jól tud és tanít vívni.

Hogy azonban a jó része kontár és az is marad, azon épen nem csodálkozhatunk. A tornatanári kurzus tart egy évig. Ez idő alatt nagyon természetes, első sorban maga a nevelési torna a főtárgy. Ez helyes is. Vívőleccze, ha jól tudom, hetenkint van kettő vagy három. Azt kérdezem én most bárkitől is, hogy lehetséges-e a legzseniálisabb embernek is egy év alatt, vagyis 60–80 leccze után a vívás tanításában annyira haladni, hogy jól tudjon tanítani? Két-

séget sem szenved, hogy minden józan ember azt fogja velem együtt mondani, hogy ily kevés leccze után még annyira sem lehet jutni, hogy valaki a vívás elemeit tökéletesen elsajátítja.

Mi történik tehát? Az a fiatal tornatanár, amint kinevezik valahol vidéken, rögtön vívőkurzust hirdet s rendesen valamely nevesebb városi vívómester kipróbált és csalhatatlan módszerével akarja az ambíciózus fiatalságot megismertetni. Nagyon csekély díjért tanít, egyrészt azért, mert úgyszólván nincs semmi kiadása, mivel helyisége, világítása és fütése van ingyen, másrészt, mivel csak mellékjövedelemről lévén szó, egy kis zsebpénzt akar szerezni, végül mert maga is belátja, hogy tudománya kevés díjjal is meg van fizetve.

Annak a szegény vívómesternek azonban nagy kiadásai vannak. Az év neki hat hónap, ami a jövedelmet illeti, de 12 hónapból áll, ha a kiadásról van szó. Sok szerelvényt és ruházatot pusztít el. Ha nem akar elmaradni, tanulmányutakat kell tennie, a külföld irodalmi termékeit is tanulmányoznia, szóval minden tudását erejét is idejét fel kell használnia. Sok kiadás, életveszélyes munka és semmi nyugdíj. Emellett nem kívánhatják azt, hogy pár forintért tanítson a hivatásos vívómester.

Vidéken még van egy megőrlője a vívómesternek: a sportegyesületek. A vidéki egyesületek ugyanis rendesen nem valami kitűnő anyagi viszonyok között vannak. A vezetőség tehát úgy segít a dolgon, hogy egy amatőr vívót biz meg a vívás vezetésével, a kinek a tiszteletdíjánál csak a munkássága és tudása csekélyebb.

Mint czikkemnek elején említém, a fővárosi vívómestereknek sincs rózsás helyzetük, de a vidéké valóban sajnálatra méltó. Ezekben a viszonyokon a magyar vívómesterek egyesületének kell elsősorban segitenie. Az egyesület azzal, hogy elnökéül egy agilis és kiváló szakembert nyert meg kisgeszényi Szabó István országgyűlési képviselő személyében, igen nagy reményt nyújt arra, hogy a legégetőbb kérdések mihamarabb megoldást fognak nyerni.

Szervezkedni kell a vívómestereknek is még pedig országosan, mint a hogy a tornatanárok szervezkednek. Ha ez megvan, akkor e két egyesületnek meg kell tanálni azokat az érintkezési pontokat, a melyek alapján azután közösen lehetne fejleszteni a még mindig nagyon visszamaradt magyar testnevelés ügyét. Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.

Gerentsér László.

A „Nemzeti Sport“ országos vivóversenyének feltételei

1. A nemzeti Sport 1903. december hó 6-án (vasárnap), 7-én (hétfőn), 8-án, kedd, (Máriaünnep) országos vivóversenyt rendez Budapesten.

2. A verseny a MASz. vivóverseny szabályai szerint (II. kiadás 1900.) és a MASz. jóváhagyásával fog megtartatni.

3. A versenyen csupán magyar honos gentleman amatőrök vehetnek részt.

Az eddig megtartott budapesti nagy országos és nemzetközi versenyek győztesei és helyezettei, u. m. : Akay Alajos, Békessy Béla, Berty László, Fery Oszkár, Gáspár Arthur, Gáspár Kornél, Halász Gyula, Hekler Antal, Iványi Gyula, Krencsey Géza, Lestyánszky Dezső, Mészáros Ervin, Nagy Béla dr., Palmi Andor, Porteleky László dr., Szarvassy György, Szóts Aladár urak a versenybírószágban való részvételre kéretnek fel és a versenyen részt nem vehetnek.

4. Nevezési díj minden versenynemben, mindenik fegyverre 10 K. Két fegyverre együtt 15 K.

Első nevezési zárlat 1903. november 28-án (szombaton) este 8 órakor. Második nevezési zárlat 1903. december 4-én (pénteken) este 8 óra. Aki az első nevezési zárlatot elmulasztotta, az fegyvernemenként 5 K. pótnévezési díjat tartozik fizetni.

A nevezések a Nemzeti Sport szerkesztőségébe küldendők, azok elfogadása felett a versenybírószág végérvényesen dönt.

A nevezésnek tartalmaznia kell a versenyző nevét, lakását, honosságát, foglalkozást, életkorát, az egylete illetve mestere nevét, a verseny és a fegyvernemet, amelyre nevez és tétet. Nem szabályszerű vagy tét nélküli nevezések érvénytelenek.

5. Rendező bizottság a MASz. társegyletetei 2—2, a versenyre benevezett magantermek 1—1 kiküldöttéből, valamint a Nemzeti Sport által választott öt tagból alakul.

I. Főverseny.

6. Fegyvernemek: kard és vitőr.

7. Középiskolai tanulók és hasonló életkorúak e versenyen részt nem vehetnek.

8. A kardverseny minősítési küzdelemből (1—12 pont) és körvívásból áll. A körvívásban az első (8—12 p. kizárólag) és a második osztályba (4—8 p. kizárólag) sorozott vívók vehetnek részt. Az első és második osztályba jutott vívók első feléből alakítatik az I. kör, a másik feléből a II. kör. A körök önmagukban a szövetségi versenyszabályok 28—37. §-ai szerint küzdenek. A II. kör győztese átmegy az első körbe.

A verseny győztese I. kör győztese, helyezettei az I. kör helyezettei.

9. A kardverseny győztese nagy arany érmet és tiszteletdíjat kap. A második, harmadik és 30-nál több nevező esetén a negyedik, 40-nél több nevezés esetén az ötödik (s így tovább) aranyérmet.

A hatodik, hetedik és nyolcadik nagy ezüst, a többi I. körbe jutott vívó ezüst érmet nyer.

A II. kör győztese arany érmet, a második és harmadik ezüst érmet, minden ebbe a körbe jutott többi vívó bronz emlékérmét nyer.

A rendelkezésre álló tiszteletdíjakat a versenybírószág belátása szerint osztja ki.

10. A vitőrverseny, ha a nevezők száma legalább 30, ugyanugy rendeztetik és díjaztatik, mint a kardverseny, ellenkező esetben az első és másodosztályba jutott vívókból csupán egy kör alakítatik. A verseny győztese nagy arany, a második arany érmet, a harmadik és negyedik nagy ezüst érmet, az első és második osztályba jutott vívók első fele ezüst érmet, a többi bronz-érmet kap.

II. Középiskolai tanulók versenye.

11. Fegyvernemek: kard és vitőr.

12. E versenyen csak 14 évet meghaladott középiskolai tanulók vehetnek részt.

13. A verseny e főversenyre nézve meghatározott módon rendeztetik.

Díjazás: Az első arany érmet, a második és harmadik nagy ezüst érmet, az első és másodosztályba jutott és így körvívásban résztvevő vívóknak a helyezés sorrendjében $\frac{2}{5}$ része ezüst érmet, a többi bronz emlékérmét nyer.

III. Gyermekverseny.

14. Fegyvernemek: kard és vitőr.

15. E versenyen csak 14 éven alóli koru gyermekek vehetnek részt.

16. A verseny csupán minősítésből áll. A 11 éven aluli és felüli életkoru gyermekek két külön csoportot képeznek. Az első mindegyik csoportban nagy ezüst érmet, a versenyzők $\frac{1}{4}$ része, ezüst érmet, $\frac{2}{4}$ része bronz emlékérmét nyer.

Egyéb tudnivalók.

17. Minden mester, akinek legalább 8 tanítványa jutott a versenyek bármelyikében az első és második osztályba, arany emlékérmét, akinek legalább 5 tanítványa, a nagy ezüst emlékérmét, akinek 3 tanítványa, az bronz emlékérmét kap.

18. A versennyel kapcsolatban a székesfővárosi Vigadó nagytermében vagy más hasonló helyen két nagy vivóakademia fog rendeztetni. 1903. december 6-án, vasárnap, egy iskolaakademia és 8-án, kedden (Mária-ünnep) egy záróakademia.

Az iskolaakademián a középiskolai tanulók és a gyermekek versenyének szereplői vehetnek részt, ezenkívül minden mesternek, akinek tanítványa a versenyen érmet nyert, jogában áll iskolavívás, esetleg csoporttanítást bemutatni. A mesterek az iskoláért sem meg nem bíraltatnak, sem érmekeket nem kapnak.

A záróakademián a főverseny helyezettei a középiskolai tanulók versenyének győztese, továbbá a jury tagjai és meghívott mesterek vehetnek részt.

19. Hölgyek úgy az iskola, mint a záróakademiára benevezhetnek. Minden résztvevő ezüst emlékérmét kap-

Labdarugás.

Az őszi football-szezon kedvező viszonyok mellett kezdődött. A Budapesti ramblerek néven szereplő nyári csapatok mult vasárnapon, hétfőn és kedden nagy nemzetközi match-sorozatot tartottak, melynek eredményeképpen a magyar football-sport újabb dicsőséghez jutott.

A négy nemzetközi matchekből három izben győztesen kerültek ki a magyarok s csak egy izben sikerült a bécsieknek a budapesti A) csapat felett győzelmet aratni, a mi azonban legkevésbé sem bizonyítja, hogy a bécsiek jobbak a magyaroknál, hiszen a B) csapat győzelmé, továbbá a magyarok által legyőzött prágaiaknak a bécsiekkel való eldöntelen eredményü küzdelme a magyar csapatok jósága mellett szólt.

A csapatok játékán különben észlelhető volt a nyári pihenő hatása. Legjobban a bécsi csapatnál, melynek összjátéka, labdatechnikája talán a legjobb volt a szerepelt csapatok között. A prágaiak, kik tavaly elismerésre méltó ügyes összjátékkal rendelkeztek, ezuttal nem mutatkoztak be előnyösen ezen tulajdonságokkal. Inkább testi erejük fölényét érvényesítették, a mi azután a durvább játékmodort eredményezte. A magyar csapatok játékán mutatkozott a legcsekélyebb visszaesés. Bár összjátékuk nem volt kifogástalan, lelkes küzdelmük, gyors és elhatározott működésük határozottan a külföldi vendégcsapatok elé helyezte őket. Inkább egyénileg tűntek ki s azért e helyen az egyénileg kitént játékosokat igyekszünk érdemök szerint méltatni.

A matcheken különösen a két ünnepnapon nagyszámu publikum jelent meg, a mely a matcheket mindvégig érdeklődéssel kísérte s megörült annak, hogy a nyári csapatok mucsai matchei után végre rendes és változatos mérkőzéseket láthat.

Feleslegesnek tartjuk mindamellert a kettős mérkőzések rendezését, mely eltekintve a kiáltóan üzleti jellegtől, a publikummal meguntatja a football-matcheket s a jövőre nézve igényeit fokozza. Két ily match végignézése egy teljesen neutralis álláspontu emberre nézve is fárasztó, nem hogy olyanra nézve, ki az egyik vagy másik csapatért szurkolva 180 percet izgalomban tölt el.

A Budapesti Ramblerek e matcheikkel tehát befejezték idei szerepléseiket. Nemzetközi versenyeket bőven rendeztek s alkalmat adtak a külföldi hasonczélú csapatokkal való mérkőzések által az összehasonlításra. Alkalmat adtak a budapesti football-publikumnak élvezetes matchek végigszemlélésére, de megfeledeztek tulajdonképeni kötelességeikről s alapításuk alkalmával fennen hangoztatott céljaikról. Elfeledeztek t i arról, hogy tulajdonképen nem nemzetközi matchek rendezése kedvéért, hanem azért alakultak, hogy a football-sport fellendítése és terjesztése érdekében különösen a vidéken missziót végezzenek. Ezt a missziót idén egyáltalán nem teljesítették s ha elgondoljuk, hogy a Buda-

pesti Ramblerek csak azért léteznek, hogy egy-két ember kénye-gedve szerint összekevert csapat külföld ellen matcheket rendezzen, úgy lételemét teljesen feleslegesnek tartjuk, mert ezen cél kivételére sokkal hivatottabb és méltóbb fórumot ismerünk, a magyar football-egyesületek összességét: a Magyar Labdarugó Szövetséget.

A Budapesti Ramblerek működése pedig csak akkor fog elismerést aratni, ha céljától el nem tér s a nyarat arra használja fel, hogy a vidéken rendez gyakrabban matcheket s ez által a football-játék igazi szellemét s intenczióit a vidékkel megismerteti. Idén nem tették ezt, mert nemzetközi matchei kivételével — melyek a nyár elejére és végére estek — az egész szezonon át pihentek; reméljük azonban, hogy jövő esztendőben ebbeli kötelességeiket lelkiismeretesen teljesíteni fogják.

Az őszi záró matchekről szóló tudósításainkat a következőkben adjuk:

I. nap. Szeptember 6

Budapesti Ramblerek győznek 3:1 a bécsiek ellen.

A két csapat ebben az összeállításban állt ki:

Bécs: Wagner, Siens I., Dettelmayer, Koller, Schultz, Siens II., Fischer, Krug, Hoffmann, König I., König II.

Budapest: Holics, Nagy, Fehéry, Gorszky, Ordódy, Bródy, Braun, Buda, Pokorny, Kovács, Borbás.

A bécsiek játszanak nap ellen. A magyarok első lerohanása sikerrel jár s Borbás másfél perc után már goalt lő a bécsi kapuba. Sokáig határozatlanul folyik a játék, később Budapest mindinkább belemelegszik a támadásba s Wagnernek minden ügyességével védenie kell kapuját. A bécsiek König I. révén váratlanul visszaadják a goalt, de nem sok idő telik bele, hogy a magyarok a csatársor remek játéka után Borbás révén a második goalhoz jutnak. Halftime 2:1 Budapest javára.

Második féldőben már sokkal lanyhábban folyik a játék, mert a nagy meleg különösen a bécsieket kifárasztotta. A játék ennek daczára elég változatosan, mindkét kapu előtt folyik, de most már a magyar védelemnek is keményebb munkája akad. Mégis 20 perc után a magyaroké a szerencse, mert ismételt szép összjáték után Pokorny harmadszor juttatja a labdát a bécsi goalba. A magyar kapu előtt is voltak kritikus pillanatok, mikor a bíró, a kapus határozatlan játéka miatt öt méterrel a goal előtt büntetőrugást volt kénytelen a bécsieknek megítélni.

A magyar csapatban közel egy évi szünetelés után Ordódy imét játszott a régi lelkesedéssel, de természetesen a hosszú pauza után kevesebb gyakorlattudással a csapat játékába lelket öntött s azt hisszük még néhány ily mérkőzésen való részvétele után ismét visszanyeri régi formáját. A csatársorban Pokorny kitünő volt; gyors, elhatározott és önzetlen játékaival sok tapsot aratott. Kivüle még Braun és Borbás játszottak jól. Holics a kapuba nagyon jól védett s ebben előnyösen segí-

tették hátvédei Fehéry és Nagy. Bródy és Gorszky a szokott jók voltak.

A bécsi csapat elég erős volt s a kapuban különösen a budapestiek kedvence, Wagner brillánsan védett. De jó volt a csatársor, mely leginkább a Cricketer gárdából került ki s gyönyörű lövéseikkel, valamint magas nivón álló labdatechnikájukkal osztatlan elismerést arattak.

Herzogh Ede biráskodása ellen nem volt egy csapatnak sem kifogásolni valója.

Budapesti Ramblerek győznek 2:0 a prágaiak ellen. Közvetlenül az első mérkőzés után a következő csapatok álltak ki egymás ellen:

Prága: Eisenstein I. (Sport-Favorit), Modrinta (Vinohrady), Kovac (Vinohrady), Eisenstein II. (S. F.), Trapek (Vinohrady), Velemín (S. F.), Kosek (V.), Zuckerkandl (S. F.) Milda (V.), Rezek (Karlín), Kulaty (V.).

Budapest: Sipos, Skrobák, Berán, Lucius, Pozsonyi, Saár, Zulu, Weisz, Hoffer, Károly, Frank.

A játék azzal kezdődik, hogy a magyarok egymásután két kornert vétenek, melyeket csakhamar harmadik is követ. A magyar csapat az első félidőben nagyon szép összjátékkal dolgozik, melyet hiába igyekeznek a csehek durvaságaikkal megdönteni. Tizenegy perc mulik el s a csapataink szép játéka után Hoffer biztos rugással szerzi meg az első goalt. A magyar fiúk tüzes támadása állandó védelemre kényszeríti Prágát, miközben a csehek kapuját két korner is veszélyezteti. Harminczkét perc után Pozsonyi és Weisz ügyes passzjátékával Zulu oldalról a második goalt lövi be. 2:0-al Budapest javára végződik az első 40 perces félidő. A második halfimeben Prága jeles kapuvédje beleizzad a munkába; vagy 10—12 biztosnak látszó goalt nagy bravúrral véd, úgy hogy a magyarok goal arányukat a legjobb igyekezettel sem szaporíthatták.

A magyar csapat itt határozottan jobban játszott a prágaiaknál.

Egy különösen fizikai fölényét igyekezett tulsulyra juttatni, a mi különösen sok összeütközésre, sőt durvaságokra adott okot. A magyar csapatban a ferwardssor nagyon jó volt s szép összjátékkal érték el a goalokat.

Az őket támogató fedezetsorban különösen Pozsonyi vált ki nyugodt és intenzív játékkal, Sipos kapuvéd, Skrobák és Berán hátvédek teljesen megfeleltek a beléjük helyezett bizalomnak. A prágai csapat figyelemre méltó összjátékot mutatott s egészben véve egyik a kapuvéd kivételével sem vált ki feltűnően.

A kapuvéd azonban kitűnő volt s Prága legkiválóbb goalkeeperjének tekinthető. Nélküle csufos vereséggel végződött volna a prágaiak szereplése

Minder Frigyes jó bíró volt, bár a durvaságok alkalmával nem lépett közbe elég energiával.

II. nap, szeptember 7.

A hétfői matchet, melynek főérdekltségét Prága—Bécs találkozása képezte, hétköznap folytán csekélyebb számú közönség nézte végig.

Bécs—Prága mérkőzését megelőzőleg a következő két kombinált magyar rambler-csapat állt ki egymással szemben.

I. Kapuvéd: Lill („33“ FC). Hátvéd: Nagy (MTK), Steiner (MTK). Fedezet: Deutsch (MTK), Horn (FTC), Géber (MUE). Csatársor: Braun (FTC), Novotny (FTC), Spitz („33“ FC), Zulu (MTK).

II. Kapuvéd: Holics (MUE). Hátvéd: Fey (BTC), Fehéry (MUE). Fedezet: Sassek (BTC), Roth (BTC)* Csatársor: Speidl (BTC), Oláh (BTC), Ujváry (BTC), Ott (BTC), Frank (MTK).

A két tizes csapat mindössze 20 percig játszott, mely idő alatt az első helyen felsorolt csapat 3:0 arányban győzött. A győztes csapat, különösen Lill bravuros védelmének köszönhette, hogy nem kapott goalt.

Bécs—Prága ramblerei 1:1 eldöntetlen.

A két csapat fent jelzett összeállításban játszott, csupán a bécsi kapuban játszott Wagner helyén, kinek Bécsbe kellett visszautaznia, Sipos, a BTC. jeles kapuvédje.

Azonnal a bécsiek lépnek offenzívába, de hiába várjuk a magyar csapatoktól megszokott erős, tüzes iramot, mindkét legénység bizony kedélyes lanyhasággal folytatja a játékot, a mi főleg az uralkodó nagy hőségnek volt tulajdonítható. A játékról nincsen sok feljegyezni való; Bécs állandóan támad s ezzel szemben Prága erős odaadó védelmet fejt ki.

Mindannak daczára a 44-ik perczen a csehek le-rohanása a sikerrel jár és Milda középcsatár éles lövéssel szerzi meg Prága vezető goalját, melyet nem lehetett kivédeni.

A másik félidőben a bécsiek ujult erővel látnak munkához s ebben a 45 perczen is javarészt a prágai kapu áll ostrom alatt. Hét perc mulva történik, hogy Königet a 11 méteres vonalon belül az erőszakoskodó csehek fellökik. A bíró 11 méterről szabad rugást ítél meg Bécsnek: a csehek a kapuvéd biztatására abba akarják hagyni a matchet, de végül beletörődnek a változathatlanba. A bécsiek ügyetlen rugása a kapu ellenkező oldala helyett éppen a kapuvéd karjaiba kerül. Eisenstein ritka bravúrral mentett. Az utolsó negyed-óraban már szinte elkeseredetten támadtak a bécsiek, de Hoffmann remek éles rugásával sincsen szerencsájük. Végül a 42-ik perczen egy büntetőrugáshoz jut Bécs, mely Fischer szép lövésével a kiegyenlítő goalt eredményezi. Ezt a labdát is elfogta ugyan a ritka ügyességgel védő Eisenstein, de a labda a kezéből mégis a hálóba került.

Siens I. és Dettelmayer, a bécsiek két hátvédje elsőrangú és Fischer, Krug, Hoffmann és König I. is nagyon ügyes csatároknak bizonyultak. A csehek ma még kevesebb tudást árultak el, mint első napon és egyéni játékukról bizony nincs sok feljegyezni valónk

Herczogh Ede pártatlan, de szinte túlzottan szörszálhasogatásba menő biráskodása úgy a csapatokat, mint a néző közönséget kihozta sodrából.

III. nap, szeptember 8.

A vasárnapon szerepelt csapatok ezuttal felváltva játszottak egymás ellen. Mindenki a magyar csapat győzelmére számított a bécsiek ellen s nagy meglepetésképen az ellenkező történt, a mi nem annyira a bécsiek jószágának, mint a magyar kapuvéd indiszpozíciójának s a háttvédek könnyelmű játékának tulajdonítható. E match első félideje különben a legszebb küzdelmet nyújtotta s úgy fair játék, mint szép együttműködés szempontjából kivált a hat match közül.

Bécsi Ramblerek győznek 3:2 a magyarok ellen.

A magyar csapat a vasárnapitól kissé eltérő változatban játszott:

Sipos, Steiner, Skrobák, Deutsch, Pozsonyi, Luczius Weisz, Zulu, Hoffer, Spitz, Frank.

A magyaroknak a rekkenő forróságban a napellenes oldal jut. Mégis rögtön támadnak, majdnem az egész félide alatt állandó ostrom alá fogják a bécsi kaput, míg az osztrákok csak nagy ritkán jutnak le Budapest goalja elé. Egy lerohanásnál Weisz szépen középre adja a labdát és Spitz a 23-ik percében a vezető goalt lövi a bécsi kapuba. A magyarok újból kornert rugnak s Pozsonyi hosszú, éles lövését Wagner csak úgy védheti ki, hogy rádobja magát a labdára. Halftime 1:0 Budapest javára.

A második félideben a magyar csapatban a játékosok nagy része elbizakodottan játszik, egyrészüket az első halftime alaposan kifárasztotta, a háttvédek nagyon gyengék s a csatársor Spitz és Weisz folytonos off side-jai miatt nem boldogul. A bécsiek, kihasználva ellenfelük gyengéit, erősen támadnak s kilencz perc után már kiegyenlítenek. 13 perc után König oldalról a második goalt lövi. A 31-ik percében jut a harmadik goal a magyar hálóba, melyet maga Steiner juttatott hibás rugással a saját kapujába. A hátralevő időben Sipos szépen véd és hosszú taps jutalmazta, midőn négy sűrű egymásutánban következő goalrugást nagy bravurral feltart. A magyarok az utolsó percekben tüzes támadást intéznek a bécsi kapu ellen, mely két kornert eredményez. Végre a 40 perces félide utolsó pillanatában Zulu egygyel szaporítja a magyar goalok számát.

Versenybíró Herczogh Ede.

Budapesti Ramblerek győznek 4:0 a Prágaiak ellen.

A magyar csapat oly nagy fölényrel játszott, hogy hiábavalónak bizonyult a csehek nagy ambíciója és óriási erőfeszítése. Holics kapuvéd abszolúte nem jutott labdához, Fehéry és Nagy a magyarok területére sem engedték a labdát, a fedezetsor: Gorszky, Ordódy és Bródi minden helyzetben pompásan működött, a csatárok pedig: Borbás, Kovács, Pokornyi, Buda és Braun egyre bombázták a bécsi kaput.

A folytonos támadással szemben a prágai csapat tehetetlennek bizonyult. Négy háttvédre és hat csatárra oszlott a csapatjuk, azonban így sem boldogulhattak.

Az első félideben hét kornert rugnak a magyarok, azonban egyikből sem lett goal. Budapest 27 percny támadás után jut az első goalhoz. Borbás fejjel Pokornyhoz juttatja a labdát, a ki védhetetlenül lövi be az első goalt. Két percre rá ismét Borbás és Pokornyi révén jut a második goal a cseh kapuba, míg a harmadik goalt Borbás szép beadása után Kovács éri el. Halftime: 3:0 Budapest javára.

A második félide a beállott sötétség folytán csak 36 perces volt. Budapest ismét három kornert rug, újra eredménytelenül. Egy 11 m-es büntetőrugás alkalomával a magyarok javára, melyet nem kellett volna megítélni, Buda a labdát szép lassan Prága kapuvédjének a kezébe rugja. A magyarok nobilis viselkedését a közönség sűrű tapssal jutalmazta. A játék vége felé az egyik cseh játékos kidült. Budapest a negyedik goalját a 32-ik percében, Braun közepre adása után újra Pokornyi révén érte el, Budának három remek goalrugását kivédte a cseh goalman.

Versenybíró Károly (M. t. K.) volt.

S. V.

Szabadkai verseny.

Augusztus 2-án rendezte a vidék legjelentékenyebb egyesülete, a Szabadkai Sport Egylet versenyét a palicsi pályán. A pályaversenyt országuti gyalogló és kerékpáros verseny vezette be, melyek a pályán fejeződtek be. A további programm athletikai, kerékpáros és torna számokból állott. Mint athletikai főverseny Szabadka 1/4 ang. mfd. sikkfutási bajnoksága szerepelt, melyet Wetzl György fölényrel nyert meg Nagy József előtt. A nagyszámu versenyző miatt előfutamat kellett tartani e versenyben, a mi hazai sportéletünkben elég ritkaság. A többi számban is sok versenyző szerepelt, a helyi két egyesület tagjain kívül képviselve volt a főváros és a vidék. Meglepetést keltett Gruber Gyula szép győzelme a 100 yardos sikkfutásban. A súlydobásban, mint előrelátható volt, Kozla győzött. Eredménye 1 cm.-el maradt az országos rekord mögött. A rudugrásban Szilberleitner Ferencz lett a győzelem, Antos és Heger előtt. A magasugrásban a helyi Schönfelder győzött, az 1 ang. mfd. sikkfutásban Nagy József, az országuti gyaloglásban Manglitz Ferencz. A verseny, az országuti számokat hozzávéve, közel hat óra hosszat tartott, ami jórészen a sok versenyző részvételének tudandó be. Lebonyolítása egyébként elég simán ment, nem helyeseljük azonban a sok csere-berét, ami a kinyomtatott sorrend egymásutánján történt. A pálya Nagy József egy angolos eredménye esetleges rekordjelentősége miatt verseny után felmértvén, az előirt távnál jóval rövi-

debbnek találtatott. (402¹/₄ m. helyett 391 m. 10 cm.) úgy, hogy a körös versenyek értéke megfelelőleg leszál-
litandó. Állandó versenypályáról lévén szó, az előzetes
felmérés, illetve a belső határvonal pontos kitűzése lett
volna kívánatos, annál is inkább, minthogy a pálya
belső széle állandó kitűzés hiányában a használat foly-
tán elmosódott. A verseny vezetése Matkovits Miklós,
az egyesület művezetőjének kezében volt, ki mellett
Petrich Kálmán, Szárits János, Nagy Sándor, Sztantich
György, stb. buzgólkodott a sportrész lebonyolításában.
A Tornaszövetség részéről Jász Géza titkár, az Athle-
tikai Szövetség megbízásából Krepelka Béla interveniált
a megfelelő számoknál.

Az atletikai eredmények a következők ;

I. 10 km. országuti gyaloglás. 1. Manglitz Ferencz
FTC. 56 p. 48⁴/₅ mp. 2. Vogt Ede BpSpC. 1900. 3.
Lepedát Milos SzSE. 4. Szentirmay Jenő SzSE.

II. 100 yardos síkfutás. Két előfutam után, melynek
győztese Gruber Gyula és Wetzel György volt, a dön-
tőben 1. Gruber Gyula (Bácska SzAC.) 10³/₅ mp. 2.
Wetzel György MAC. 3. Alt János ATE. (Arad.) 0.
Pogány Gyula SzSpE. Rossz start, félyarddal nyerve.

III. Súlydobás. 1. Kozla András BEAC. és Bácska
SzAC. 12 m. 63 cm. 2. Sáfrány Ferencz, Bácska SzAC.
10 m. 99 cm. 3. Odry Zoltán AAC. (Arad.) 10 m. 79
cm. 0. Szilberleitner József SzSE, 10 m. 39 cm. Kováts
Nándor BpBTE. 10 m. 05 cm., ugyanennyi Schira
Endre SzKTE. (Szeged) Ognyanov Szvetozár SzSE. 10
m. 03 cm, Várady Imre SzTE (Szeged.) 9 m. 74 cm.
Kósa Tibor MAC. 9 m. 45 cm. Jámbor István Bácska
SzAC.

IV. Rúdugrás. 1. Ifj. Szilberleitner Ferencz MAC.
és Bácska SzAC. 3 m. 00 cm. 2. Antos Mihály BpBTE.
2 m. 95 cm. 3. Heger Antal MAC. és AAC. (Arad.) 2
m. 90 cm. 0. ifj. Sasse Károly MAC. 2m. 80 cm. Og-
nyanov Szvetozár SzSE. 2 m. 70 cm. Schira Endre
SzKTE. (Szeged.) 2 m. 30 cm.

V. ¹/₄ ang. mfd. síkfutás Szabadka szabad királyi
város bajnokságáért. Két előfutam után, melyek győz-
tesei Nagy József, illetve Wetzel György, a döntőben 1.
Wetzel György MAC. 52³/₅ mp. 2. Nagy József MUE.
3. Pogány Gyula SzSE. 8 yarddal fölényrel nyerve.
12 yarddal második. Időre vonatkozólag 1. bevezetést.
11 induló az előfutamokban.

VI. Magasugrás. 1. Schönfelder Károly, Bácska
SzAC. 1 m. 67 cm. 2. Kováts Nándor BpBTE. 1 m.
65. cm. 3. holtversenyben ifj. Sasse Károly MAC. Sze-
methy Gyula BpPTTSE. és Polyákovits Elemér SzSE.
165 cm. 0. Omerovits Tamás, Bácska SzAC. és Koller
Ferencz SzSE. 165 cm. Schira Ferencz SzKTE. (Sze-
ged.) ifj. Szilberleitner Ferencz MAC. és Bácska SzAC.
160 cm. Ognyanov Szvetozár SzSE. 150 cm. Prohoj-
csebits Jenő SzSE. 115 cm. Hosszadalmas verseny.
165-t hatan ugorják át, ezek közül csak Sasse javítás
nélkül. A második és harmadik helyre folytatódván a
verseny, 160 cm-re tétetett a lécz, Omerovits és Koller

kiesik, újra 165 cm-re tétetvén, ezuttal Kováts javítás
nélkül ugorja át, a többi javítással, ez alapon történt a
döntés.

VII. 2000 m. junior gyaloglás. 1. Lepadát Milos
SzSE. 10 p. 37 mp. 2. Vogt Ede BpSpC. 1900. 3. holt-
versenyben Schöller Károly BTE. és Várady Imre
SzTE. (Szeged.) 10 induló.

VIII. Egy ang. mfd. síkfutás. 1. Nagy József
MUE. 4 p. 44³/₅ mp. (Időt 1. bevezetést.) 2. Manglitz
Ferencz FTC. 3. Pick Lajos SzKTE. (Szeged.) 4. Pogány
Gyula SzSE. Fölényrel nyerve. A verseny végén
pushballgyakorlat volt, melybe a közönség is beleavat-
kozott.

A tornaverseny a tornaszövetség szabályai szerint
dőlt el. Mint szakversenybírószág Achim Károly, Jász
Géza, Matkovits Miklós, Vermes Lajos működtek.

I. Szertornaszás. Korlát és nyújtó. Két erő- és két
ügyességi szabadon választott gyakorlat. 1. Erődi Béla
BpPTTSpE. 58 pont, 2. Antos Mihály BpBTE. 52 pont,
3. Szabó Lajos SzSE. 35¹/₂ pont, 4. Turcsankay T.
Pál SzSE. 31 pont. 0. Torday O. János SzSE.

II. Összetett verseny. Távolugrás és súlyemelés.
A) Távolugrás. 1. Kováts Nándor BpBTE. 6 m. 06
cm., 2. Kozla András BEAC. és Bácska SzAC. 5 m.
76 cm. 3. Gruber Gyula, Bácska SzAC. 5' m. 69 cm.
4. Koller Ferencz SzSE. 5 m. 49 cm. 5. Kósa Tibor
MAC. 4 m. 64 cm. 6. Odry Zoltán AAC. (Arad.) 4 m.
43¹/₂ cm.

B) Súlyemelés. 30 kg. súlylyal. 1. Koller Ferencz
SzSE. 36 elfogadott emeléssel (összes emelése 42), 2.
Kósa Tibor MAC. 35 (43), 3. Kozla András BEAC. és
Bácska SzAC. 29 (30), 4. Kováts Nándor BpBTE. 28
(30), 5. Odry Zoltán AAC. (Arad) 23 (39), 0. Gruber
Gyula, Bácska SzAC.

Végeredmény: 1. Kováts Nándor BpBTE. 11X10
=21 ponttal, 2. holtversenyben Kozla András BEAC.
és Bácska SzAC. 9X11=20 ponttal, és Koller Ferencz
SzSE. 7X13=20 ponttal. 3. Kósa Tibor MAC. A ver-
seny oly módon dőlt el, hogy az egyes versenyekben
elért helyezés összegeztetett s a legkisebb összeget el-
ért lett a győztes. Ily módon azonban hármas holtver-
seny állván be, a végleges eredmény pontozás alapján
dőlt el.

A katonai kiképzés az iskolákban és a lövészet terjesztése.

Irta: *Guilleaume Árpád* vezérkari testületbeli százados.

Jelige: Gondolj merészten.

Pályadíjat nyert pályamű.

A Ludovika Akadémia Közlönye 1902. évi január havi füzetében
közöttett pályázati hirdetésny 2. pontjára.

— Folytatás. —

„A népet testben és lélekben regenerálni kell.
Ezt csak katonás neveléssel lehet elérni. E végből elő-

ször is meg kell változtatni a népoktatásról és a népfelkelés szervezéséről szóló törvényt.“

„A népoktatási törvényt ilyen értelemben kellene megváltoztatni.“

„1. Tanítóképző intézetbe csak olyan ifjak vehetők fel, a kiket testük szervezete a katonáskodásra alkalmassá tesz.“

„2 A tanítójelöltek a képezdei tanulmányok befejezése után közvetlenül nem tesznek képesítő vizsgálatot, hanem mint államköltséges egyéves önkéntesek egy évet Budapesten töltenek. Ez idő alatt kettős felügyelet alatt állnak; mint katonák népfelkelő tisztekké képeztetnek ki s mint leendő tanítók a közoktatásügyi miniszter alá tartoznak, a ki számukra időnkint előadásokat rendeztet, őket iskolák, muzeumok stb. látogatására kötelezi, szóval mindent megtesz, hogy a leendő tanítók minél műveltebbekké legyenek. Az év végén az ifjak tiszti vizsgálatot tesznek, a mikor is tiszthelyettesekké kineveztetnek. A véglegesen kinevezett vagy megválasztott tanító népfelkelő tisztté neveztetik ki. Ő a 15—21 éves ifjak katonai nyilvántartója, katonai tanítója és fegyelmi bírója.“

„Hogy a törvény — természetesen a megfelelő módosításokkal — a középfoku iskolák tanáira is vonatkoznék, magától értetődik. Ma 20 ezer tanító, mint póttartalékos, legnagyobb részben mint közlegény lézeng a hadsereg kötelékében. Huszezer tanító, mint katoná (talán népfelkelő?) tiszt! hol van az a művelt és nagy hadsereg, mely ekkora s ilyen művelt kontingensről könnyedén le tudna mondani.“

„Es most az ifjuságról. A tizenöt esztendősi fiú a katonáskodásra való alkalmasság szempontjából megvizsgálattik, s ha alkalmas, katonai nevelésbe veszik. Az arra való évszakokban vásár- és ünnepnapokon gyakorlatok a szabadban, a téli hónapokban oktatás azokban a tárgyakban, melyeket zárt helyiségben lehet tanítani. A katonai oktatás fokozatos folytatása mellett a tizenkilenc éves népfelkelő már felekednek, míg a 21 évesek addig magukviselte és katonai képességük fokához képest föltételeken egy, két vagy három évre soroztatnak be.“

„Az állam ezeknek a tanítóknak tanítói fizetésük mellé, mint katonai tanítóknak 600—700 koronát, későbbben többet fizetne.“

„Nagyban és egészben ezek a nevezett pedagógus nézetei. A több költség mindjárt kezdetben 12—15 millió korona lenne évenként. Hogy a megpendített eszmét rokonszenvesebben lehessen megítélni, olyan más javaslatokat is kellene tenni, melyek tetemes megtakarításokat eredményeznének, mert a katonai terhek mindezen növelését csak a föltétlen szükség kényszerítése alatt szavazzák meg az illetékes fórumok és viseli el a nép.“

Eddig ezen, a Kassán megjelenő, „Felsőmagyarország“ 1902. július hó 10-én megjelent számában tartalmazott cikkk.

A szerzője sok eszmét pendit meg, de azon kívánság, hogy az egész állam mintegy katonai szervezet legyen, praktikusán nem lesz igen kivihető és igen nagy ellenszenvvel fogadtatnék a politikai körök által.

Az első pontra a tanítóképezdek anyagát illetőleg a felelet már meg van adva. A 2. pont a tanítók önkéntességi joga szintén nagy nehézségekbe ütközne: a fent adott megoldást, a katonai oktatást a képezdebe helyezni, czélszerűbbnek vélném. Mindenesetre azonban igen érdekes ezen kissé túlzó, de rendkívül jóakaratu cikkk.

A tanítóképezdekben (az állami elemi, felső nép- és polgári iskolai tanítóképző intézetekben) tehát a képesítő vizsga kapcsán egy katonai vizsgálat is tartatnék, mely az egész eddig vázolt és később felsorolandó tananyagot felkarolná, és mely vizsgálatnál katoná, illetve honvéd tiszt is, mint vizsgáló bizottsági tagok résztvehetnének. Az így képesített tanítók maguk végezhetnék a katonai előoktatást; olyanoknak azonban, kik e vizsgálatnál meg nem felelnének, a már felemlített kizsolgált tart. altiszteket kellene katonai segédekül kirendelni; ilyenek volnának természetesen a testileg egyáltalában nem alkalmas, avagy elaggott tanítóknál és a tanítónéknál is alkalmazandók. A tanító, ki a katonai előképzést maga végzi, bizonyos, a rendes illetékén felüli javadalmazásban és esetleg jutalomban (mint az már a magyar nyelv oktatásában elért kiváló eredményekért rendszeresített) részesülne, mely a honvédelmi tárcazt terhelné. A hol segédek működnek, ott ezen illetékek a segédek javára utaltatnának ki.

Igy tehát a tanítóképezdekben a gazdasági szaktanítók módjára katonai szaktanítók alkalmaztatnának, kik nyug. áll. oly tart. tisztekből kerülhetnének ki, kik ténylegesen szolgáltak és esetleg tanítók is az illető képzőben. Az oktatás a rendes tornaoktatás kapcsán végeztetnék; a növendékek buzgóságuk szerint jelvényekkel vagy jutalmakkal lennének kitüntetendők és az ülő észbeli munka után ezen uton is egészséges szórakoztatást nyernének a jótékony mozgást végeznének.

Igaz, hogy az így kiképzett tanítók csak egynehány év leforgása után érvényesülnének és kiképzésük helyenként ellenmondást és más kifogásokat szülne, főképen a nem állami képezdekben. Mivel a Statistikai Évkönyv alapján a 87 tanítóképző intézet közel 4500 férfi növendékéből esztendőnkint 1000-en felül nyernek képesítő oklevelet és tekintettel arra, hogy átlag 20.000 férfi tanító működik, csak 20 esztendő letolyása után válhatna ezen rendszer egészen be. Megfelelő számú segédekre azonban mindig kellene számítani. Ezek szerepe főképen most kezdetben volna a legnagyobb: mikor még igen kevés alkalmas egyén található a tanítók soraiban, kire a katonai előoktatás bizható volna. Ezen hátrányon némileg ezáltal lehetne segíteni, hogy a tanítók egy részét a póttartalékos kiképzés és a fegyvergyakorlatok alatt főképen a katonai előoktatás

tekintetében képeznék ki; esetleg egyeseket a dolog hazafias volta és a kiképzés vezetéseért járó pótdíj révén önkéntes bevonulásra is ösztönözni lehetne; ez esetben ezen kiképzés természetesen a köteles 8 hónapos szorgalmi időszakon kívül 2 hónapra volna szorítható; a jelentkező tanítók nagyobb helységekből vagy a tanító-képzők állomáshelyein egyesítenének, és nekik ez időre nagyobb illetékek volna adhatók; e célra talán az egyes tanítóképezdéknél berendezett internátusok is fölhasználhatók lennének. A kiképzés természetesen a legszükségesebbre szorítkozna és így mintegy átmeneti korszak képződne a tulajdonképen elérendő célhoz: azon időhöz, melyben csupán katonailag teljesen kiképzett tanítók oktatnák az ifjúságot.

A lövészet oktatása.

Azonban a lövés legegyszerűbb oktatására ez sem lenne elegendő; erre több idő és alkalom kell; a lövésben való kiképzés szintén egyike volna a tanítóképzőintézetnek tantervébe felveendő tárgyaknak.

Ezzel a tanulmány legnehezebb pontjához, a lövészet meghonosításához értünk.

Legelőbb azonban a lövészet célja és a szükséges kiképzés foka állapítandó meg. Mint eddig mindig, ez esetben is a fenálló katonai lövészet nyomán indulunk, hogy ezzel mintegy az utasítás későbbi megérthetésének alapja vessen meg.

A puska lehetőleg biztos használata mint lövészeti ez az elérendő cél, mely szintén az összes iskolákban sajátíttatna el, azonban csak bizonyos minimális kor elérése után. A legszükségesebb fegyverfogások („vállra“, „súlyba“, „lábhoz“ stb.) talán a már említett fa- vagy botfegyverrel gyakoroltathatnának; a lövés teóriája stb. aránylag mellékes. Ezen dolgok csak kivételesen követhetők, pl. oly helyeken, hol helyőrség állomásozik és így ezen kiképzésre elegendő alkalom nyílik, különben is nagy az érdeklődés az ügy iránt, és a hol a serdültebb, a középiskolák ifjúsága ezen irányban egy kis buzdítás mellett szép eredményt érhet el; ezen ifjúsággal aztán a rendes katonai lövészettel a katonai lövészetekben volna a célőlvészeti gyakorolható.

Fegyver gyanánt, mely a lövésre alkalmaztatik, mindenesetre a legújabb mintájú fegyver volna használandó; vagyis azon fegyver, melynek hosszabb időn át leendő megmaradása föltételezhető; ezáltal az ifjúság kezdetől fogva megismerkednék a závarzat és az irányzék használatával, hozzá szokna a célbatartás, célzás és billentyű elcsattantás technikájával egy oly fegyvernél, melyet egykor az ellenség előtt valószínűleg viselni hivatva van. Ezen célra, tekintettel az oktatandók nagyságára, legelőnyösebb volna a karabély vagy egy hasonló kisebb fegyver alkalmazása, mely szobafegyvernek volna berendezve.

Ilyen fegyver annyi volna kiszállítandó, hogy minden — 40—50 iskolás fiúra, ki a 10-ik élet-

évet* túlhaladta, egy darab essen. Így is már igen nagy lesz a szükséges szám. Ezen fegyverek úgy lennének felszerelve, mint a közös hadsereg szobafegyvere, melyhez csak szobafegyvertöltény, gyutacs és serét szükséges, és melynek kezelése, egy kis figyelem mellett, mindenki által igen könnyen elsajátítható.

Ezen berendezés sokkal olcsóbb, a szükséges szobalövölde sokkal egyszerűbben kezelhető és felállítható, mint a honvédség számára rendszeresített szobafegyver berendezése.

Ezen fegyverrel végeztetnék az elemi és ismétlő iskolákban az előkészítő lövészeti oktatás és a gyakorló lövés, mint az ezen korhoz mért legmagasabb követelmény; a középiskolákban, a polgári iskolákban ez még jelentékenyen kiegészíthető és fejleszhető volna, mi már előbb megemlített.

A lövésben való oktatás egy az E—8 jelzésű Lőutasítás és az ismétlőfegyver-utasítások alapján szerkesztendő és a torna- és a katonai gyakorlatokra vonatkozó segédlet kiegészítő részét képező „elemi lőutasítás“ szerint történnék, mely főképen a következő szabványokat tartalmazná:

1. A lövészeti ismerete (E—8,** 19, 20, 21. pontja szerint.)

A lövészeti alkatrészei, esetleg szétszedése, összerakása és tisztogatása. A használandó töltény, annak készítmódja és használata. Bánásmód a fegyvernél különös esetek, pl. rongálódások alkalmával.

Ezen szakasz két részre oszlana, melynek egyike a tanítványok számára lenne megszerkesztve, míg a másik az oktató számára a szükséges bővebb támpontokat szolgáltatná.

2. A fegyver használata és hatása.

A bal szem bezárása. A csapott célzómb, fekete célzókorre való célzás az iránygépbe szorított puskával, az irányzék használata és az alapirányzék fogalma; a helyes célratartás és célzás, billentyű elcsattantás; végre célratartás és célzás különféle testállásban, mindez fesztelenül, az illető egyén testalkatához mérten.

3. A tulajdonképeni gyakorló lövés,

még pedig a szokásos katonai céltáblákra és célalakkokra, esetleg számozott körcéltáblára, mint azok a polgári szobafegyver lövöldékben általánosan alkalmaztatnak. Lőlapok vezetése (az egyesekről folytatlagosan, a legnagyobb részre hajthatatlansággal). A szobalöterek berendezése.

Ennyire terjedne az egész elemi oktatás: Fegyverisme és szobacélőlvészeti. Ezen a kereten úgy az

* Ezen korhatár azért választott, hogy azon fiu is alkalmat nyerjen a puska ismeretére, ki az elemi iskolát elhagyván ismétlő oktatást többé nem élvez vagy nem élvezhet.

** Az új E/7. jelzésű németnyelvű Lőutasítás-Tervezet jóval e tanulmány befejezte után adatott ki.

elemi iskolai tanulók zsenge kora, mint a helyi viszonyoknál fogva túlmenni nagyjából lehetetlen lesz: lövölde ritkán fog rendelkezésre állni. Azonban minden hátrányokon segítene esetleg a törvényhozás azon intézkedése, hogy az elemi oktatás az iskolában a 14-ik életévig tartson; e korban aztán sokkal fogékonyabb lenne a fiú a dolog iránt; azok a kik iparos stb. tanoncok lettek, vagy másképp gátoltnak az oktatás élvezetében, az ismétlő iskolák módjára oktathatnának a tanoncziskolák kapcsán. Az ismétlő iskola a 15 és 16 éves suhancokat karolná fel.

Azonban térjünk vissza a tényleges viszonyokhoz.

A rendes, éles töltennyel való lövést már csak a serdültebb ifjúsággal lehetne gyakorolni; tehát főképpen a középiskolák ifjúságával. Azonban még ezen iskolák állomáshelyein sincs mindenütt egy katonai vagy polgári lövölde; a lövöldök különben is gyakran oly messzire esnek az állomásoktól, hogy tekintettel az ifjúság különbeni elfoglaltságára, sem volnának igénybe vehetők.

E miatt az éles lövéshez ily vidéken (a rövidebb polgári lövöldökben is) kisebb hatása lövedék pl. az utóbbi időben sokat emlegetett gurulatok ellen biztosító a célnál szétfröcskenő Weiss-féle Dum-Dum lövedék-szerű töltények volnának használandók, vagy pedig orosz mintára az aránylag veszélytelen celloidin* lövedékek, melyekkel legalább a rendszeren használt fegyverminták alkalmazhatnának, és melyek mégis a fegyver hatásának jobb képét adnák. Föltétlenül azonban ily lövés csak oly helyen volna gyakorolható, hol katonai vagy polgári szakközegek (pl. kat. szaktanárok, puska-művesek, polgári lövészegyletek ügyesebb tagjai stb.) végeznék az oktatást és ellenőrzést.

Már más helyütt is említettem, hogy a katonai gyakorlást legcélszerűbb lenne a középiskolák ifjúságával megkedveltetni; ez nevezetesen a lövészetre is áll; ismétlem, hogy ezen ifjúság köréből válnak ki idővel a néptanítók, kik, mint később kifejttem, a lövészetet is ápolni és oktatni hivatvák; ez alkalommal az utánzás vágygyal és a divattal is számolnunk kell, mint az már egyszer a labdarugás általános megkedvelésénél és hirtelen elterjedésénél említettett; ha a lövés sportja az intelligensebb fiatal embernél szokássá válik, akkor ő azt odahaza mint gazdász, vagy más hivatásban is, gyakorolni fogja; a példája másokat is serkent; ha aztán a köznépek is alkalmat nyujtunk a lövészetre, és azt neki olcsóvá, talán költség nélkülivé is tesszük, vagy annak a lövésben elért eredményekért valamely előnyt, pl. a katonai szolgálat teljesítésének könnyítését vagy megrövidítését** biztosítjuk, akkor az elemi iskolákban és az ismétlő oktatás idejében a lövés elnéletével megismerkedett ifjak és férfiak is

megbarátkozhatnának ezen sporttal, mely azonban tekintettel a bevezetésben említett szempontokra mindamelllett szociális viszonyainknál fogva egy bizonyos határon túl nem mehet. Kihágásoknak oka gyakran lesz: az igyekezet oda irányuljon, hogy a lövészet csak bizonyos fegyverekkel és bizonyos helyeken gyakoroltassék; és erre kezdetben sok alkalom és kecsegtető jutalom nyujtassék, hogy e sport a nép szokásaiba átmenjen kedvtelése között helyet foglaljon.

Az elemi iskolai tanító vagy annak katonai kiképzéssel megbízott segédje, ki már iskolában a lövészet elemeit oktatta, a már sok helyen alakulófélben levő ifjusági egyletek kapcsán az ott összegyűlő ifjúságot lövészetrel is foglalkoztathatná; közérdekű katonai tárgyakról a szabad lyceum módjára népszerű előadások tartathatnának főképen télen, mikor praktikus lövészetre úgy se volna alkalom. Fegyverül ezen egyletekben az elemi iskolák fegyverei használtatnának; ezen egyletek katonai vagy polgári lövöldökhez ünnepélyes jellegű kirándulásokat rendezhetnének; ezen kirándulások részére pl. vasutakon az állam kedvezményeket vagy szabad szállítást biztosítana, a lövészethez fejenként bizonyos számú ingyen töltennyel járulna; a kirándulások az állam részéről és magánzók által alapított díjakkal ellátott céllovészettekkel volnának összeköthetők, melyekben esetleg katona viselt emberek és más polgári vendégek résztvehetnének, kik a lövés iránt érdeklődnek; ezen ünnepélyek a katonailag kiképzett egyének kisebb gyakorlataival volnának összeköthetők; azonkívül ezen alkalom a hazafias és dinasztikus érzelmek fejlesztésére is igen előnyös lenne.

De mindezeknél egyelőre előbbrevaló a tanítóknak a lövésben való alapos kiképzése. Ez a tanító-képezdékben ugyanazon elvek szerint történe, mint a katonai kiképzés, és az „Elemi lövészet“ bővített kiadása alapján a katonai szaktanító által oktattatnék; ezen kiképzésre nézve különben nagyon is előnyösnek tekintendő az állam azon igyekezete, hogy a tanítóképezdék összes ifjúságát internátusokba egyesítse. A praktikus lövésben való kiképzés oly helyeken, hol lövöldök léteznek, nem ütődnek nehézségbe; nehézzé válna a kiképzés ott, hol lövöldök nem állanak rendelkezésre; e helyeken a Dum-Dumszerű vagy a Celloidin-lövedék tekintetbe vétele mellett lövöldöket építeni kellene, melyek tisztán csak oktatási célokra szolgálnának, és a melyeken a környékbeli ifjusági- és lövész-egyesületek is gyakorolhatnák magukat.

Az elemi és más tanítóképezdék ifjúsága az intézetekben a lövést talán a Lövészetnek megfelelően 3 lövészosztályban végezné; még pedig az I. és II. osztály, az I., a III. a II. és végre a IV. a III. lövészosztály lólapja szerint gyakorolhatná a lövészetet.

A lövészet terjesztése.

Az említett, minden módon istápolandó és alakítandó egyleteken kívül nagy figyelem volna fordítandó

* Ezek Oroszországban legutóbb kipróbálásban vannak azon célból, hogy általuk az eddigi ólomgolyós szobafegyverek idővel helyettesíthessenek.

** Lásd Olaszország és Tirol.

a már meglevő tüzoltó, aggharezos, polgári lövész stb. egyletekre is. Ezen egyletek úgy is többé-kevésbé katonai jelleggel bírnak (a francia „Pompieri”-k állami és önkéntes tüzoltók egészen katonailag vannak szervezve); és a lövészettel is szívesen foglalkoznának, csak alkalmat kell nekik arra adni; lehetőleg sok egyént kellene ez intézményekben való részvételre bírni és az ilyféle, nem politikai egyletek alakítását főképen oly vidékeken könnyűvé tenni és meghonosítani, hol azok hazafias iránya kétségen kívül áll. Részletesen evvel foglalkozni itt igen messzire vinne; azonban bizonyos érdemek, jutalmak, jelvények alapítása, a katonai szolg. körüli könnyítések stb. engedélyezése az ily egyletek lövészettel foglalkozó tagjai számára mindenesetre emelné az intézmény népszerűségét, főképen a városokban és onnan kiterjedhetne az a falukra is, melyek pl. járásokonkint, lövegleteket képezhetnének.

Minden ily lövegletnek a német „Bewaffnete Abtheilung”-ok mintájára egynehány katonai lőfegyver is volna kiutalható, melyért az egylet elnöke volna felelős és mely módon elérnének, hogy a löveglet a katonai fegyverrel is foglalkozna.

A már meglevő polgári lövöldék pénzsegély, katonai munkacső és szaktanács, fegyverek és töltények kiadása által támogattathatnának. Ezek bizonyos fokig kiépíthetők volnának, hogy a katonai lövészet igényeinek megfeleljenek; nagy szerepe jutna ezeknél is a már említett Dum-Dum stb. mintájú lövedékeknek, melyek a lövöldék kisebb hosszát és a védkészülékek egyszerűsítését eredményeznék.

Mindazonáltal hazánk népében, mint már említettem, igen csekély a lövészet iránti hajlandóság. Egy generációra van szükség, míg a vázolt intézmények némi eredményre vezetnének, míg a lövészet művelése félig-meddig a nép öntudatába menne át, még pedig a nevelése, az iskolák révén; akkor kezdődne a lövegletek, a katonai egyletek kora; de csak egy legalább 20 esztendei céltudatos és költséges munka után. Hogy a megletebb koru ember már most is érdeklődjék ezen dolog iránt, arra különleges és valószínűleg csak ideiglenes intézkedések volnának szükségesek, melyek egy-néhánya a következőkben felemlítettik.

A vásáros nép multságainak egy főnevezetessége a szoba-lövölde; ezen bódék igen látogatottak szoktak lenni, mi talán az ott nyerhető tárgyaknak tudható be. Ezen szoba- és szabad lövöldéket, illetve fabódékat minden népies összejövetelnél, a vasárnapi délutánokon, a búcsuknál stb. állandósítani kellene és az igen olcsó, talán államilag segélyezett lövöldék, bizonyos rendszer alapján összeállítva, szintén terjeszteni, a lövészet mesterségét; azokat rokkant katonák kezelhetnék, kik ily alapon még tisztességesen meg is élhetnének; a lövöldék felállítási költsége pedig részben megtérülne. A netalán szükséges ellenőrzést ezen lövöldék felett az ily alkalmakkor úgy is mindig jelen lévő csendőr közegek gyakorolhatnák.

A lövészet iránti érdeklődést jelentékenyen fejlesztenék még a díjlövészetek is, mint a minők jelenleg kisebb-nagyobb mérvben a legtöbb civilizált országokban megtartatnak és Olaszországban, Németországban, Angliában szinte országos ünnep jelleget vesznek fel. Ezen hazafias szellemben rendezendő díjlövészetek helyi torna-versenyekkel is összeköthetők volnának; bennök csakis az egyes kerületek, megyék vagy járások minden erkölcsi kifogás alá nem eső polgára szabadon, talán díj befizetése nélkül is részt vehetne, főképen akkor, ha kimutatja, hogy egy ifjúsági egyletnek, lövegletnek a tagja vagy katonaviselt ember; azok, kik ezen egyének közé nem tartoznak, csekély díj ellenében lőhetnének; azonban e díjlövészetekben, melyek a polgári hatóságok által hirdettetnének ki, csakis a katonafegyver használata lenne megengedendő; lehetőleg értékes díjak, részint pénzben, részint a pályázók igényeihez mért tárgyakban volnának kitűzendők; azok elosztásánál kell, hogy a legnagyobb pártatlanság uralkodjék, a lövészetnél pedig a legszigorubb ellenőrzés. Hivatalos lövészek (profesionals) e díjlövészetekben, mint pályázók nem vehetnek részt. A nyerők nevei a megyék hivatalos lazaiban közhírré teendők volnának. A lövészet katonai céltárgyakra és lehetőleg a katonailag szokásos távolságokra volna eszközözlendő. A nyerőknek szép kiállítású oklevelek adatnának, melyeket azok otthonukban buzdító szobadisz gyanánt megőriznének.

Talán még más ilyfajta módszer volna található, hogy a cél eléressék; és ezek közt nem a legutolsónak volna tekinthető az, hogy a polgári viszonyokban nyert látható kitüntéseket a bevonuló katonák és ujonczok tényleges állapotuk alatt is viselhetnék és ezen alapon esetleg magasabb zsoldot vagy szolgálati könnyítést is élveznének.

Felügyelet a katonai előoktatás felett és annak ellenőrzése.

A díjlövészetek kapcsán, melyek oly időben tartatnának meg, mikor a falusi népnek legkevésbé munkája van, egyszersmind az iskolai katonai előképzés eredménye, szemlék vagy záróvizsgák alakjában megvizsgálható volna. A felügyeletet és ellenőrzést az iskolaszék vagy gondnokság valamelyik katonaviselt tagja vihetné; a díjlövészeteknél és a záróvizsgáknál a megye tanfelügyelője lehetőleg jelen lenne; ezen közegetől természetesen szinte megfelelő katonai tudás volna követelendő, főképen a későbbi időben, mikor a katonai elemi oktatás intézménye már meghonosult vala; az elegendő katonai szaktudás ezen szép és tekintélyes állásra való minősültség egyik fontos pontja lenne.

Az elemi katonai oktatás és az egyletek felügyelete különben önkéntes alapon arra hivatott személyekből is szervezhető volna; ezen személyek, nyugdíjas katonatisztek, tartalékos és szolg. kívül tiszték, magasabb rendfokozatu volt altiszték, papok, földbirtokosok, bérlők, gazdatisztek, körjegyzők, községi előjárók

anyakönyvvezetők és más lehetőleg befolyásos és köztisztelt, a köznépi körében élő egyének, kik vadászattal, lövészettel szórakozásból is foglalkoznak, a megye hivatalos lapja által „az X-i népiskola vagy iskolaszék katonai felügyelője” címet nyerhetnék meg; ezek önként magukra vállalnák a kiképzés és lövészet istapólasát és azonkívül előnyösebb vagyoni helyzetüknél fogva a helyi díjlövészeteknél bizonyára szívesen hozzájárulnának egy-két díjjal a népünnepély emeléséhez a többi díjat egyes hatóságok és meczenások adhatnák; a legtöbbet persze csak az államtól kaphatnák az egyes iskolák, illetve az egyletek. A katonai felügyelők kiváló buzgóságukért idővel valamely hangzatosabb címmel vagy látható kitüntetéssel is volnának kitüntethetők.

A katonai és honvéd hatóságoknak mindezen mozzanatokat élénk figyelemmel kellene kíséreniök és érdeklődésüket a dolog iránt lehetőleg személyesen is nyilvánítaniok. Legközelebb érinti azonban e szervezet a népfölkelés nyilvántartóságokat, melyek tisztjei a nagyobb ilyenmü ünnepélyeknél résztvehetnének, a mi kötelezővé is tétethetne; 94 népfölkelőparancsnok működik az országban; mily áldásos tevékenységet fejthetnének ki ezek ebben az irányban. Különben is tiszték, katonai közegek rendeltetnének ki az ily alkalmakkor, megtekinthetnék a lövészeteket, a záróvizsgákat; magasabb katonai és honvédparancsnokok szemlélik alkalmával e gyakorlatokat is végig nézhetnék, természetesen azonban csak mint vendégek; ezek megelégedése egy pár barátságos, serkentő szó, melybe még mindig elegendő árnyalat fektethető, úgy a tanítók buzgalmát emelné, mint az ilyenek iránt rendkívül fogékony ifjúságra kiválóan előnyös benyomást gyakorolna. Előnyös volna, ha ezen előljárók jóakaró figyelmüket kiváltképen a tanítóképezdek katonai kiképzésére is irányítanák. Ezen dologban célirányosnak vélném, ha ezen intézetek katonai kiképzése fölötti szemlejjel a közoktatásügyi tanács szakosztályának egy magasabb rangú, talán egy vezérkari tisztje bizatnék meg, kinek még a szükséges segéd-személyzet is rendelkezésre bocsáttatnék.

Egyáltalában ezen ügy ápolása céljából nem hangsúlyozható eléggé azon fontos tény, hogy a katonai és honvédhatóságok azon polgári hatóságokkal, melyek a katonai előnevelést foganatosítani hivatvák, a legjobb egyetértésben éljenek; gyakorló-terek, lövöldék, kiképzők átengedésében ne támadjanak nehézségek; ily irányban beálló surlódások könnyen csökkenthetnék a népnevelők ez ügy iránti buzgóságát. Mindenesetre az is igen szükségesnek mutatkozónék, mindezen kötelezettségeket miniszteri rendelet által behatóan meghatározni és a kölcsönös szolgálatkészséget mindkét fél köteleességévé tenni. Kitüntetésképen megengedhető volna az iskolák ifjúságának, hogy angol mintára a katonaság diszkivonulásaiban pl. a husvéti kivonálosoknál, osztagokban megjelenhessen és a katonazene hangjainál a jelenlevő méltóságok és parancsnokló tiszt elö-

nulhasson. Ezen jogot minden hatonai színezetü egy-letre is kiterjeszteni kellene.

Egy nehézség rejlik még azon körülményben is, hogy ki legyen hivatva a fegyverek karbantartását ellenőrizni, a szükséges töltényt, gyutacsot stb. kiadni.

Az egyedüli közegek, kik bizonyos kisebb időközökben minden helységet érinteni kötelesek, a körjegyzők és a csendőrök; ámbár ezen két hivatás emberei munkával igen meg vannak terhelve, mégis reájuk hárritathatnának ezen szervezet bizonyos teendői: a kiképző tanító, illetve a segéd a jegyzőnek jelentené be, hogy hiányzik, illetve, hogy kifogyott a szükséges serét stb. és ez erről a legközelebbi csendőrőrsöt értesitené, egyszersmind az esetleges visszaéléseket ellenőrizvén; a jegyző gyűjtené körének e tárgyra vonatkozó beadványait, melyekről még később szó fog esni.

A csendőrőrsjáratok pedig, ha a helységeken átvonulnak, melyeknek biráival ugyis érintkezniök kell, be-néznének a tanítóhoz, megvizsgálnák a fegyverek karbantartását, utbaigazítanák az oktatót bizonyos esetekben, a fegyver karbantartásában, a lölapok vezetésében stb. és magukkal vinnék az esetleg javítást igénylő fegyvereket. Ugyanezt cselekedhetnék a löegyletek számára kiadott és azok előljáróinál letéteményezett fegyverekkel is. A csendőrőrsparancsnokok kiadnák a szükséges töltényt, serétet és gyutacsot a jegyzők utalványára a községeknek, gondoskodnának a fogyaték pótlásáról, intézkednének a javítás végett beérkezett fegyverek továbbításáról; azonkívül örsönként egy pár fegyver raktáron is tartható volna, mely fegyverek a javításban levők helyett kiadatnának, hogy a kiképzés fennakadást ne szenvedjen. A lőszer és a fegyverek oly csendőrőrsöknél, hol raktárak vannak ezekben, a hol pedig olyanok nincsenek, az irodahelyiségekben volnának elhelyezhetők. Ezen szervezet részletes tárgyalására nincs itt hely; mindenesetre azonban úgy a jegyző, mint a csendőrség számára ez irányban utasítást kellene szerkeszteni, mely a kiképzésről szóló utasítás egy részét, egyes idevágó szakaszait tartalmazná.

A kiképzés eredményéről, az abban résztvevők számáról stb. az oktatók, illetve az egyletek elnökei vagy felügyelői, beadványokat szerkesztenének, mely a közigazgatási hatóságok (melyek ugyis a községekkel szemben az ellenőrző hatóságok szerepét viszik) vagy a tanfelügyelők útján a népfölkelő nyilvántartóságok kezébe jutnának. Ezek aztán az okmányok alapján az általok vezetendő „Népfölkelő lajstrom” B) alosztályába mely a katonailag nem képzettekéről szól, az egyeseknél beirhatnák, hogy: „iskolai katonai előképzést nyert, löni tud.”

Ezen egyének aztán esetleg a A) csoporttal (katonailag kiképzettek) vagy annak kiegészítésére lennének még azon esetben is alkalmazhatók, ha később semmi-mü kiképzést nem nyertek volna. Ezen egyének minde-nesetre fegyver alatt szolgálhatnának.

Megemlítendő volna még, hogy a gazdasági egyesületek révén főképen a köznép nevelte fivők részére futtatások rendeztethetnének, mi által a lovaglás ügyessége is ápolatnék és a lónevelés iránti érzék fejlődne, annál is inkább, mivel köznépünk éppen a ló és a lovaglás iránt mindig kiváló érdeklődést tanúsít és tanúsított.

Z á r s z ó.

Bonyolódott, sokfelé kiható az eddig vázolt szervezet; az áttekintés emelése végett annak főbb vonásai a mellékelt táblázatban van összegezve; mind ennek az alapja az eddig is firtatott elv, hogy a nagy tömeg, a munkás és földmives osztály kiképzése a földolog és a főnehézség; a városok szigoruan ellenőrzött iskoláiban e szervezetet csak elrendelni kell és ott könnyebben ellenőrizhető is, ámde a vidéken ezer akadály, ezer nehézség fog mutatkozni, míg az intézmény meghonosodhatik. Sok idő, sok pénz és sok munka, sok buzgóság és kötelességtudás az e dolgokkal megbízott közegek részéről követeltetnék meg, míg a dolog érvényesülne. Ha ezt azonban megérnök, a statisztikai évkönyv kimutatásai nyomán majd 1 és fél millió fiu és ifju (1 millió 6-12 éves, elemi iskolába járó és hasonló oktatást élvező fiu és közel fél millió ifju, az ismétlő- és közép-iskolák ifjusága) élvezhet katonai elemi kiképzést; de ebből a számból körülbelül 100.000 főt leszámítanunk kell, mint olyat, aki egyáltalában iskolába nem jár: cigányok, pásztorok, magányos hegyvidékek és tanyák lakóinak gyermeke, a tankötelesek sajnos közel 15 százaléka!

Midőn esztendőnként a népfölkelésre kötelezett korba körülbelül 130.000 ifju lép, feltehető, hogy ezek legnagyobb része már katonai előképzést élvezeti; lőni a fenti tanulmány alapján ezeknek körülbelül kétharmada tudna, úgy, hogy a népfölkelés esztendőnként 80-90.000 főnyi katonailag előképzett elemet venne fel, mely ezen játszva nyert ügyességének később tényleges szolgálata alatt is kiváló hasznát láthatná.

Ezen szervezet nagy költségeket róna kezdetben az államra, melynek az állami iskolák fentartása magában is 6 millió koronába kerül. Azonban a többköltség ha a rendszer bevalna, rövid idő alatt busás kamatot fizetne a katonaság és honvédség szolgálati idejének megrövidítése és annak kiképzésének egyszerűsítése, végre azon körülmény által, hogy tulajdonképen az egész fegyverfogható nép a fegyverhasználatban jártas lévén, komoly pillanatokban katonának használható lenne.

A többköltség a következő tételekből állana.

I. Évenként:

Pótdíj a tanítók és segédek (20.000 fő) részére á 300 korona ..... 6.000.000 K.
Az elemi isk. felsőbb osztályába járó 300.000

Az ism. isk., polg. és középiskolái ifjuség 500.000
összesen ..... 800.000 fő számára
gyutacs és serét, száz főre átlag 6 korona értékben ..... 24.000 „
Éles töltény fejenként 20 darab, az ismétlőiskola és középiskolai ifjak és az egyesületeknek, körülbelül 500.000 főnek ..... 1.000.000 „
A felügyelet javadalmazása, díjlövészetek, egyesületek anyagi támogatása, különös kiadások ..... 500.000 „
összesen ..... 7,524,000 K.

2. Állandó berendezésre:

A középisk. 200.000 főnyi ifjusága számára fegyver, 50 főre 1 és a 20.000 népiskola számára 1—1 fegyver á 60 korona: 25.000 fegyver ..... 1.500.000 K.
A népisk. számára és a középisk. részére szükséges szobafegyver-berendezések körülbelül 25.000 á 20 K. .... 500.000 „
Kisebbszerű lövöldék a tanítóképzők részére ..... 200.000 „
összesen ..... 2.200.000 K.

Tehát, ha az állandó berendezést mindjárt az 1 évben fizetnék ki, a többköltség ebben körülbelül

9 millió 750.000 koronát

tenne ki, míg a további költségek évenként

7 millió 100.000 koronával

számíthatók ezen hozzávetőleges, mindamelletti busásan kiszámított költségvetés szerint.

Sokan és hivatottabbak foglalkoztak már e tárggyal és fognak még avval foglalkozni. Az országgyűlésen, a delegációkban is emlegették. Legutóbb Holló Lajos képviselő hozta szóba 1902. július 3-án tartott beszédében; Szemere Miklós képviselő a burok példáját felemlítve, ezzel foglalkozik ismert sárga-fehér borítéku röpiratainak egyikében; egy angol tanfőnök pedig legutóbb (1902. nyarán) Londonban megtartott „gyermekkongresszuson“ a gyermekoktatás megbeszélésénél egyenesen és nagy tetszés mellett azt javasolta, hogy a szokásos tornaoktatás helyett hozzák be az angol iskolákban a katonai gyakorlatokat.

Ha e sorok írójának szerény eszmefuttatása révén sikerül e nagy, messzeható és fontos ügyben egy-egy új és használható eszmét megpendíteni, ezt ő munkájának legnagyobb elismerése gyanánt tekintené.

Különfélék.

Diákok körútja. Három egészséges színű, nap barnított diák köszöntött be vasárnap a „M. Paizs” szerkesztőségébe s jelentették, hogy szerencsésen megérkeztek 35 nap múlva, 750 kilométer utat gyalogolva, fekete arczczal, derült kedéllyel, testben erősödve s emlékekkel megrakodva. A három diák: Kemény Gyula, Czinder Lajos és Seregélyes József VII. osztályosok. Ismereteik gyarapítására indultak el szembe nézve a várható nélkülözésekkel. Érdekesen beszélnek el, hogy milyen különbözők az emberek. Duszgadzag emberek kiutasítják s szegény tanítók megvendégelik. Utközben megismerkedtek a földnek, víznek, levegőnek s embereknek különféleségével. Láttak műhelyeket, gyárakat, templomot, kocsmát, kunyhót, várpalotát, hősök szobrait és csatatereket, — Zrinyi Szigetvárat, Petőfi szülőfaluját s az alföld magyarnépének egyenes karakterét. S az ifju kedély mohón magába szívja az emlékeket s lelke táblájára festi a képeket letörülhetlenül. Megtanulja közvetlenül meggyőződésből, hogy mije van Magyarországnak s mindaz egyuttal az övé is: a tudomány, a művészet, a szellem, a fű, a fa, a kövek s a porszem és azokhoz ragaszkodik, és azokat szereti. — A három diák e kis körútban elég nevezetes városokat érintett: Zalaegerszegtől kiindulva Keszthely, Kaposvár, Szigetvár, Pécs, Mohács, Baja, Szabadka, Kiskunhalas, Kiskőrös, Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd, Kispest, Kőbánya, Budapest és Siófokon át haza.

A Győri tanítóképző tornavizsgálója. Junius végén folyt le a városi tornakertben a kath. tanítóképző intézet tornavizsgálója. Az ifjuság ekkor vonult föl az intézettől a tornakertbe Árvay Géza tornatanár vezetése alatt. A tornakertbe érve, a csapat elvonult Schleger Péter kanonok, püspöki biztos előtt, azután oszlopokba álltak s rázendítettek Kölcsey „Hymnus”-ára, melyet a közönség állva hallgatott végig. Ezután a képző intézeti ifjak össz-szabadgyakorlata, majd a gyakorló-iskolás apróságok csinos és kedves mutatványai következtek. A tüzoltó-gyakorlat után a vizsga legérdekesebb része, a versenyek következtek. A gyakorló-iskolások közül győztesek lettek: I. Csárits Rudolf, II. Angyal Iván, III. Joó Ervin. A képző-intézeti növendékek versenyében győztesek: Rudmászásban: I. Rónay Elemér, II. Fülöp Jenő, III. Kleidoszti János. Függeszkedésben: I. Nemes Kálmán, II. Fülöp Jenő, III. Szabó István. Magasugrásban: I. Szőke Sándor (155 cm.), II. Rác Imre (150 cm.), III. Czencz János. A sulydobásban: I. Rác Imre (870), II. Kulcsár P. (80), A távolgugrásban: I. Rónay Elemér (470), II. Rác Imre (465). A versenyek végeztével játékok voltak. Ezután pedig az érmekeket osztották ki a nyerőknek. Végül az ifjuság elénekelte a „Szózat”-ot s ezzel a vizsga véget ért.

Magyar győzelem Ausseeben. Egy fiatal magyar játékos fényes sikeréről számolhatunk be olvasóinknak.

Az ausseei versenyen ifj. Zsigmond Jenő megnyerte Aussee bajnokságát elsőrangú ellenfelekkel, köztük a bécsi Worisekkel szemben. Ugyanő első díjat nyert még a férfi páros és vegyes páros versenyekben és második díjat az egyes handikapben. Zsigmond a fiatal magyar tennisszárda legtehetségesebb tagja, akiről még sokat fognak beszélni sportkörökben.

Részletes eredmény.

Férfi egyes. Aussee bajnoksága: 4. kör Worisek (Bécs) mv. Schrameket (Prága) $\frac{0}{0}$ $\frac{0}{1}$ és Zsigmond Jenő (Budapest) mv. Lannert (Bécs) $\frac{0}{1}$ $\frac{0}{4}$. Döntő; Zsigmond mv. Woriseket $\frac{0}{3}$ $\frac{0}{6}$. Résztvettek még magyarok: Harkányi, Szigeti P. és Imrédy.

Hölgy egyes. Aussee bajnoksága. A döntőben Rosenbaum Hedvig (Prága) mv. Burkhardt Gusztit (Bécs) $\frac{0}{0}$ u. o.

Hölgy egyes handicap. A döntőben Rosenbaum Hedvig (0.30 $\frac{4}{6}$) mv. Mendl Norát (Trieszt) $\frac{0}{6}$, $\frac{0}{1}$.

Férfi egyes handicap. A döntőben Lanner (0. 15 $\frac{5}{6}$ mv. Zsigmondit (0.15 $\frac{1}{6}$, $\frac{0}{4}$, $\frac{2}{6}$, $\frac{0}{4}$).

Férfi páros handicap. A döntőben Zsigmond — Báró Harkány (0. 15 $\frac{2}{6}$) mv. Kink-Worisek párt (0 40) u. o.

Vegyes páros handicap. A döntőben Zsigmond — Mendl Nóra (0.15) mv. Biegeleben — Mizzi Guth (0. $\frac{4}{6}$) párt $\frac{4}{6}$, $\frac{0}{2}$, $\frac{0}{1}$.

N. S.

A győri főgymnasium tornaversenye. Árvay Géza tornatanárnak valóságos ünneplése volt a juliusi főgymnasiumi tornaverseny, mely a kiskuti játszótérre gyűjtötte a város színe-javát. Öröm és lelkesedés járta át a szíveket, az egyöntetű s mesterkéltséggel gyakorlatoknál s az ezeket követő komoly athletikai mérkőzéseknel. A versenyt a Hymnus hangjaival nyitották meg, mely után a növendékek az együttes szabadgyakorlatokat mutatták be, fabottal buzogánnyal, közben pedig apró zászlócskakkal, melyek oly színdussá tették az egész játszótérrel, hogy a közönség mint egy ütemre tapsban tört ki, s hosszas éljenzéssel bátorította az ügyes fiukat. A szergyakorlatok után a versenyek következtek, melynél előrebocsájtani kívánjuk, hogy a versenyszabályzat értelmében a pályázók az összes versenyekben csak egy díjat nyerhettek el. A díjak fokai voltak: első, második díj és oklevél. A versenyek két részre voltak osztva: az algymnasium s a felső osztályok versenyére s e szerint osztottak meg a díjak is. A versenyekben a következők tüntek ki:

Futás: Wittman Ferencz I. A. oszt. I. I. díj, Juhász József II. oszt. II. díj. — Király János V. oszt. I. díj, Chapó Albert VI. oszt. I. díj.

Magas ugrás: Csukassy Lóránt IV. oszt. I. díj (145 cm.), Fekete Géza IV. oszt. II. díj (135 cm.). — Lesz János VI. oszt. I. díj (155 cm.), Jungbluth Ferencz VII. oszt. II. díj (150 cm.).

Távolugrás és sulydobás egyesítve: Lukács József VI. oszt. I. díj (1220 cm.), Világhy Károly VI. oszt. II. díj (1130 cm.).

Rudugrás: Ritter Rezső VI. oszt. II. díj (245 cm.), Szalay János VII. díj (245 cm.). Megjegyezzük, hogy a legmagasabb pontot Lukács József érte el a rudugrásban 255 cm-rel, de nem lett díjazva, mivel a távolugrás első díját elnyerte.

A vizsgát játékok és élőképek zárták be, mely után a s-ózatot énekelte el az ifjúság s széteszlott a terített asztalok között, melyek mögött a cigány hazafias nótákkal tette emlékezetessé a kedves délutánt. Az ifjúság 7 órakor ismét menetben tért vissza a városba. A vizsga fényes lefolyása maga a legszebb dicséret, úgy az intézetnek, mint Árvay Géza tanár buzgóságának.

Brünni nemzetközi atletikai verseny. Szeptember 6-án Brünnben nemzetközi atletikai és kerékpáros versenyt tartottak, melyben úgy Budapest, mint Bécs is képviselve volt. Feltűnő Prága elmaradása. Budapestről Sorgo, Manglitz, Nagy vettek részt az atletikai versenyekben. A három bajnokságból, a mi e napon kiírásra került, kettő Budapestre vándorolt: Sorgó megnyerte az 1500 m. gyaloglási bajnokságot, Nagy pedig az 1000 m. síkfutást.

A részletes eredmény a következő:

I. Morvaország 1500 m. gyaloglási bajnoksága. 1. Sorgó Miklós (Budapest) 6 p. 30¹/₅ mp., 2. Manglitz (Budapest) 7 p. 32 mp., 3. Schrammel (Bécs) 0. Radima (Brünn), Kassowitz (Bécs, Drapala, Odrzalek (Brünn) Sorgo és Manglitz rögtön a mezőny élére tör és fölényesen vezet. A verseny utolsó harmadában Manglitz elmaradt. A harmadik helyért Radima és Schrammel között erős küzdelem folyt, mely az utóbbi győzelmével végződött.

2. Morvaország diszkoszvető bajnoksága. 1. Lubowiecki (Bécs) 30 m. 60 cm., 2. Wachuda (Bécs) 30 m. 50 cm., 3. Stürmer (Bécs) 28 m. 30 cm. 0. Odrzalek, Tons (Brünn).

III. Morvaország 1000 m. síkfutó bajnoksága. 1. Nagy József (Budapest) 2 p. 47¹/₅ mp., 2. Schrammel (Bécs), 3. Ruzicka (Bécs). 0. Albala (Bécs), Hodum, Orlik, Drapala, Hammer, (Brünn). Főlényes győzelem.

IV. Magasugrás. 1. Wachuda (Bécs) 1 m. 55 cm. 2. Mühlbacher (Bécs) 1 m. 55 cm., 3. Huber (Bécs) 1 m. 45 cm. 0. Albala, Lenthe (Bécs)

A verseny folytatása szeptember 8-án volt. Ez alkalommal a következő atletikai eredményeket érték el:

3000 m. síkfutásban 1. Nagy József (Budapest) 9 p. 59²/₅ mp., 2. Ruzicka (Bécs), 3. Orlik (Brünn); sulydobásban 1. Lubowiecki (Bécs) 10 m. 90 cm., 2. Wachuda (Bécs) 9 m. 58 cm., 3. Odrzalek (Brünn) 9 m.; a 100 méteres síkfutás döntőjében 1. Leuthe (Bécs) 12³/₅ mp., 2. Schöffthaler (Bécs) 3 m., 3. Huber (Bécs); a rudugrásban 1. Biedermann (Bécs) 3 m., 2. Wachuda (Bécs) 2 m. 50 cm., 3. Odrzalek (Brünn) 2 m. 20 cm.

A Budapesti III. ker. Torna- és Vivó-egylet f. hó 6-án III. kerületi pályáján atletikai házi versenyt rendezett,

mely minden tekintetben igen jól sikerült. Különös említést érdemelnek a Hönich testvérek, kik igen jó távfutóknak ígérkeznek. Hönich Antal ideje a 2 angol mfd-síkfutásban jobb az országos rekordnál, ami első szereplésnek valóban nagyon figyelemre méltó. A részletes eredmények a következők:

I. 100 yardos síkfutás kezdőknek. 1. Huszerl Arnold 11¹/₅ mp. 2. Somogyi Lipót, 3. Hönich Gyula.

II. Távolugrás. 1. Paulin János 574 cm., 2. Huszerl Arnold 559 cm., 3. Schmideg Zsigmond 544 cm.

3. Labdahajítás 2 kgos füleslabdával. 1. Paulin János 41 m. 89 cm., 2. Fazekas János 40 m. 35 cm.

IV. Gerelyvetés. 1. Paulin János, 26 m. 90 cm., 2. Ruda Győző 24 m. 24 cm.

V. Labdarugás távolba. 1. Fazekas János 46 m. 65 cm. 2. Paulin János 45 m. 90 cm., 3. Schmideg Zsigmond 43 m. 48 cm.

VI. Síkfutás térelőnyvel. (804¹/₂ m.) 1. Mészáros József (50 m. előny) 2 p. 11³/₅ mp., 2. Somogyi Lipót (60 m. előny), 3. Schmideg Zsigmond (5 m. előny)

VII. Kalapácsdobás. 1. Fazekas János 25 m. 45 cm., 2. Mészáros József 22 m.

VIII. Síkfutás 2 angol mfd-re (3218 m.) 7 induló közül csak kettő futja végig a távot. 1. Hönich Antal 10'27¹/₅" , 2. Hönich Gyula, 11'17".

Siófoki uszóverseny. Augusztus 23-án a Sió torkolatában országos uszóversenyt rendezett a siófoki fürdő igazgatóság. A versenyre a helyi úszókon kívül a Balaton partján nyaralók s fővárosi uszók is résztvettek. A fürdőigazgatóság Várady Gyula igazgatóval az élén örvendet buzgalmat fejtettek ki a verseny sikere érdekében, melyet szépen dotált is díjakkal, éremekkel. A férfi versenybírótság mellett hölgybizottság is működött, melynek elnöke: Payer Béláné szeretetreméltó biztató és elismerő szavakkal osztotta ki a díjakat. A verseny rendezése körül kivált Bély Mihály és Hajós Kálmán dr. buzgólkodott. A tizenegy számból álló versenyben hölgyverseny is szerepelt.

I. 100 yardos juniorverseny. 1. Lukácsy Andor 1 p. 22¹/₅ mp. 2. Juventius Károly, 3. Ifj. Izsák Gyula.

II. Igazgatósági díj. 100 yardos senior uszás. Arany érem és hölgyek díja a győztesnek. 1. Biegelbauer Árpád dr. (MUE.) 1 p. 15 mp. 2. Gertler Sándor.

III. Hölgyek versenye. 50 yard. 1. Branstätter Irma 1. p. 20 mp. 2. Kelemen Margit.

IV. 100 yardos uszás. 1. Kiss Géza (MUE.) w o. 1 p. 07³/₅ mp.

V. Gyermekverseny. 50 yard. 1. Wertheimer Aladár 46 mp. 2. Bérczi Károly.

VI. Ifjúsági verseny. 5000 yard. 1. Kelemen Imre 11. p. 19³/₅ mp.

VII. Siófoki díj. 300 yard. Aranyérem. 1. Fried Vilmos (BAC.) 4 p. 14 mp. 2. Kéler Tibor (Balaton UE.) 3. Lukácsy Andor.

VIII. Melluszás. 100 yard. 1. Dr. Biegelbauer Árpád (MUE.) 1 p. 32¹/₅ mp. 2. Takács János.

IX. Főverseny. 1000 yard. Aranyérem. 1. Kiss Géza (MUE.) w. o. 16 p. 24 mp.

X. Balatonvidékiek versenye. 200 yard. 1. Gangol István 3 p. 20 mp. 2. Ifj. Izsák Gyula.

XI. Juniorverseny. 400 yard. 1. Tölgyessy László 6 p. 23 mp. 2. Kéler Tibor (Balaton UE.).

A M. A. C. őszi nemzetközi atletikai viadala október 4-én tartatik meg a margitszigeti sporttelepen a következő versenyszámokkal:

I. 100 yardos síkfutás. Király-díj. Örökös vándordíj. A mindenkori győztesnek nagyobb ezüst emlékpajzs. Védő az O. T. E. Helmich Miksa tavalyi győzelmével.

II. $\frac{1}{4}$ ang. mfd.-es síkfutás. Andrassy-vándordíj. Kötelező idő 55 mp. három egymásután vagy ötször egyáltalában való védelemhez (a védő egyesület bármely tagja által) kötött vándordíj. Kötelező időn belül arany-érem. Védő a B. E. A. C. és a M. U. E. 2—2, a M. A. C. egy győzelemmel.

III. $\frac{1}{2}$ ang. mfd.-es síkfutás.

IV. 3 ang. mfd. es síkfutás. József Ágost főherczeg díja. Három egymásután vagy négy egyáltalában való védelemhez kötött vándordíj. Mindenkori győztesnek ezüst emlékpajzs. Védő a W. A. C. Bécs (Wraschtil

1900), a M. A. C. (Bredl 1901) és a M. U. E. (Bodor 1902) 1—1 győzelemmel.

V. 220 yardos síkfutási handicap. József főherczeg díja. Örökös vándordíj. Győztesnek nagyobb ezüst emlékpajzs. Védő a M. A. C., Veres Sándor tavalyi győzelmével.

VI. $\frac{1}{4}$ ang. mfd.-es stafétaverseny. Károly Ferdinánd főherczeg díja. Egyesületi négyes csapatoknak. Időleges vándordíj két egymásután vagy három egyáltalában való győzelemhez kötve. Győztes egyesületnek ezüst emlékpajzs. Védő a B. E. A. C. tavalyi győzelmével.

VII. Sulydobás. Államdíj. Örökös vándordíj. Győztesnek nagyobb ezüst emlékpajzs. Védő a B. E. A. C. Kozla András tavalyi győzelmével.

VIII. Diszkoszvetés. Jenő főherczeg díja. L. IV. Védő az A. C. Sparta—Prága (Janda 1900, 1901) és a N. T. E. (Fóthy 1902.)

IX. Magasugrás. Frigyes Főherczeg díja. L. IV. Védő az O. T. E. (Dános 1900) és a B. E. A. C. (Gönczy 1901, Gajzágó 1902.)

X. Rudugrás.

Nevezési zárlat szeptember 28. Részletes versenyfeltételeket a M. A. C. titkára: Krepelke Béla, Budapest, III., Margitszigeti Sporttelep küld.

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándéká**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kez**et, **elhárítja a kard csúszását, megóvja a kez**tyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugár részvénytársaság
BUDAPEST.